

OBSAH

Předmluva	9
Úvod	11
I. Výroba stlačeného vzduchu	
A. Kompressorové stanice	15
1. Volba počtu kompresorových stanic v závodě	15
2. Umístění stanice	15
2.1. Kompressorové stanice umístěné v objektu	16
2.2. Stanice samostatné	17
3. Rozšiřování stanic	19
4. Výkon stanice	20
5. Volba vhodných kompresorů	22
6. Volba provozního tlaku	23
7. Volba pohonu kompresorů	24
B. Stanice s pístovými kompresory	24
1. Kompresory	24
a) Druhy kompresorů	24
b) Používané typy kompresorů	25
c) Rozmístění strojů	25
d) Chlazení kompresorů	28
e) Mazání kompresorů	33
f) Regulace výkonu kompresorové stanice	34
g) Přístroje a náhradní díly	36
2. Elektrické příslušenství	37
a) Volba napětí a typu elektromotoru	37
b) Příslušenství k obsluze elektromotorů	37
3. Sací potrubí stanice	38
a) Výpočet a uspořádání sacího potrubí	38
b) Sací filtry	42
c) Vliv teploty a tlaku nasávaného vzduchu na dopravní účinnost kompresoru	45
d) Chlazení nasávaného vzduchu	47
4. Výtlačné potrubí	48
a) Uspořádání a výpočet výtlačného potrubí	48
b) Dochlazování vzduchu a výpočet dochlazovače	50
c) Odlučovač oleje	55
d) Vzduchové nádrže, jejich výpočet a zapojení	56
e) Předpisy a nařízení pro zkoušení a provoz vzduchových nádrží	61
5. Provozní zkoušky kompresorů	62

6. Vodní hospodářství v kompresorové stanici	65
a) Volba druhu chlazení vody	66
Chladicí rybníky	66
Rozprašovací bazény	67
Gradovny	68
Chladicí věže	68
b) Přibližný tepelný výpočet chladicí věže	70
c) Uspořádání vodního potrubí v kompresorové stanici	71
d) Čerpací stanice pro kompresorovnu	73
e) Kontaktní proudoznaky a jejich činnost	73
7. Olejové hospodářství kompresorové stanice	74
8. Hluk v kompresorové stanici	75
9. Základový plán kompresorovny	77
10. Kanály	79
11. Stavba stanice	80
a) Konstrukce budovy	80
b) Podlahy	80
c) Základy kompresorů	80
d) Sociální zařízení a údržbářská dílna	81
e) Montážní jeřáb	82
C. Stanice s turbokompresory	82
1. Všeobecně o turbokompresorech	82
2. Volba pohonu	86
3. Stavba stanice	86
4. Sací a výtlačné potrubí	89
5. Vodní hospodářství	90
6. Smíšené kompresorovny	91
D. Speciální a pojízdné kompresorové stanice	91
E. Provozní a bezpečnostní předpisy	94
1. Denní kontrola a údržba	94
2. Týdenní kontrola a údržba	96
3. Měsíční kontrola a údržba	96
4. Roční kontrola a údržba	97
5. Nebezpečí požáru a výbuchu u kompresorových stanic	97
II. Rozvody stlačeného vzduchu	
A. Stavební část rozvodů	101
1. Šachty	101
a) Šachty vstupní	101
b) Šachty na kříženích a podchodech jiných rozvodů	103
c) Šachty odvodňovací	103
2. Podchody	103
a) Podchody silnic a vleček	103
b) Podchody jiných instalací a kanálů	104
B. Technologická část rozvodů	105
1. Trubky a potrubí	105
2. Upevnění potrubí stlačeného vzduchu	108
3. Odlučovače	113
Výpočet odlučovačů vody	123
4. Armatura rozvodů	123
Redukční a regulační ventily	126

Umístění uzavíracích armatur	129
5. Hadiče	131
6. Izolace a nátěry	132
C. Navrhování rozvodů	133
Zásady pro navrhování rozvodů	133
a) Volba uložení rozvodů	133
α) Uložení vnějších rozvodů v zemi	134
β) Vedení vnějších rozvodů ve společných instalačních kanálech	135
γ) Vedení vnějších rozvodů po sloupech	136
b) Volba systému rozvodu	137
α) Systém jednotlivých větví u vnitřního rozvodu	137
β) Okružní systém u vnitřního rozvodu	139
c) Vnitřní rozvod s dvěma nebo více tlaky	139
d) Provedení odboček	141
D. Výpočet rozvodných potrubí stlačeného vzduchu	143
E. Ohřívání stlačeného vzduchu	163
1. Účel ohřívání	163
2. Způsoby ohřívání	164
3. Rozvod horkého vzduchu	166
F. Zkoušení rozvodů a stanovení ztrát	169
1. Ztráty tlakové a jejich měření	170
2. Ztráty objemové a jejich zjišťování	170
3. Zjišťování spotřeby vzduchu	177
G. Provoz a údržba rozvodů	177
1. Zásady pro hospodárny provoz a údržbu	177
2. Vzduchová bilance jednotlivých dílenských provozů	178
3. Vzduchová bilance celého objektu	179
4. Vzduchová bilance celého závodu	181

III. Spotřebiče stlačeného vzduchu

A. Použití stlačeného vzduchu v různých přístrojích a zařízeních	182
1. Všeobecně o použití stlačeného vzduchu	182
Vzduchové motory	183
Nástroje poháněné vzduchovými křídlovými motory	183
Pneumatické vrtačky	183
Pneumatické utahovky	185
Pneumatické brusky a leštičky	186
Pneumatické nástroje nárazové	187
Pneumatická vrtací kladiva	187
Ofukování a tryskání	189
Pneumatické přístroje pro mechanizaci a automatizaci	193
Pneumatické upínání	194
2. Použití stlačeného vzduchu v různých odvětvích průmyslu a hospodářství	195
Mazání olejovou mlhou	195
Stříkání barev, laků a smaltů	195
Přenosná větrací zařízení	196
Čištění fasád při opravách budov	196
Čerpení kapalin	196
Čerpání kapalin stlačeným vzduchem	197

Pneumatická doprava	199
Vzduchový polštář ve vnitropodnikové dopravě	201
3. Stačený vzduch ve slévárnách	201
4. Pohon bucharů stlačeným vzduchem	209
Způsoby ohřívání a umístění ohříváků u bucharů	210
Regulace teploty ohřívání vzduchu	216
Srovnání parního a pneumatického pohonu	216
B. Zkoušení, provoz a údržba spotřebičů stlačeného vzduchu	218
1. Ztráty zaviněné špatně udržovanými a opotřebovanými pneumatickými spotřebiči	218
2. Ztráty zaviněné zbytečným používáním stlačeného vzduchu k ofukování	219
3. Měření spotřeby stlačeného vzduchu u pneumatických spotřebičů	220
4. Mazání a udržování pneumatických nástrojů	222
5. Význam preventivní údržby a kontroly tlakovzdušných zařízení	223
Závěr	225
Literatura a prameny	226
Rejstřík	238